

тим самим виключають можливість займатись творчістю, та мати роботу, яка буде пов'язана з креативом та прийняттям спонтанних рішень.

Отже, за результатами факторного аналізу виявилось, що типи професійної спрямованості та мотиви вибору особистості не мають тісного зв'язку між собою. Поясненням цього може бути те, що на розвиток професійної спрямованості та мотивів вибору професії впливає ряд інших чинників, які не були предметом дослідження (система цінностей особистості, розвиток спеціальних здібностей тощо).

Список використаних джерел

1. Винниченко Л.М. Психологічні основи професійного самовизначення старшокласників (http://www.psyh.kiev.ua/Психологічні_основи_професійного_самовизначення_старшокласників)
2. Павлютенков Е.М. Профорієнтація учнів. – К., 1983. – 152 с.
3. Павлютенков Е.М. Формирование мотивов выбора профессии – К.: Лыбидь, 1980. – 146 с.
4. Решетова З.А. Психологічні основи професійного навчання. – МГУ, 1985. – 264 с.

**ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ
РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ ТА НОРМОЮ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

Ковальчук Юлія
студентка 4 курсу соціально-
психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук, доцент
О.В. Мазяр

Мислення є одним із головних пізнавальних процесів і завдяки цьому процесу можна глибше проникнути у сутність навколишнього світу, а рівень розвитку мислення визначає, якою мірою людина здатна орієнтуватись у світі. З праць багатьох науковців відомо, що діти з розумовою відсталістю мають проблеми в інтелектуальній сфері. Для того, щоби створити умови для максимальної корекції порушення у цій сфері, потрібно досконало знати особливості процесу мислення цих дітей, щоби забезпечити формування необхідних трудових умінь, виховати особистісні якості, значущі для

соціальної адаптації таких дітей. Особливостям мислення дітей із розумовою відсталістю приділяли увагу такі вчені як Л.С. Виготський, К. Левін, Ж.І. Шиф, В.Г. Петрова, С.Я. Рубінштейн, Х.С. Замський, В.М. Синьов.

Метою нашого дослідження стало з'ясування особливостей процесу мислення дітей із розумовою відсталістю у порівнянні з дітьми, які демонструють норму інтелектуального розвитку.

Дослідження проводилось у Любарській загальноосвітній школі інтернат та у Любарській гімназії № 1. У дослідженні взяло участь 30 дітей молодшого шкільного віку (9-10 років), із них 15 – діти з легкою розумовою відсталістю (наявний відповідний медичний діагноз) і 15 – діти з нормальним інтелектуальним розвитком.

Експериментальне дослідження процесу мислення проводилось за допомогою класичних експериментів Ж. Піаже (збереження ваги, числа і об'єму предметів). Паралельно заповнювався протокол спостереження, який включив головні особливості мислення розумово відсталих дітей, які вони демонстрували впродовж експериментів. Ж. Піаже вважав, що саме розуміння дитиною збереження об'єкта в процесі зміни його форми є необхідною умовою її подальшої раціональної діяльності. Розробляючи власні експерименти, дослідник вивчав в них як перехід від зовнішніх операцій до внутрішніх, логічних, так і формування оборотності мислення.

У результаті проведення дослідження та порівняння результатів дітей із розумовою відсталістю та дітей, що демонструють норму інтелектуального розвитку, було виявлено, що процес мислення двох досліджуваних груп відрізняється між собою.

Діти з нормою інтелектуального розвитку майже повністю володіють принципом збереження ваги, кількості та об'єму, що свідчить про нормальний розумовий розвиток. Досліджувані при виконанні завдань переважно зуміли абстрагуватись, що відповідає інтелектуальній нормі їхнього віку. У них спостерігається не лише логічність відповідей, але й оборотність, тобто можливість подумки повертатись до вихідного пункту своїх міркувань, що є умовою володіння принципом збереження об'єктів.

Щодо дітей із розумовою відсталістю, то майже ніхто не володіє принципом збереження об'єктів. Загалом підтвердились такі основні особливості процесу мислення розумово відсталих, як вперта орієнтація на відмінності об'єктів, ніж на подібності, ситуативність відповідей. У дітей спостерігається не лише нелогічність відповідей, але й їх необоротність.

Дослідження підтвердили теорію Ж. Піаже, що діти 9-10 років

володіють принципом збереження об'єктів. Проте ця теорія не поширюється на розумово відсталих дітей, адже їх розвиток мислення відстає від норми. Порівнюючи ці результати з результатами дослідника Ж. Піаже, можна припустити, що діти з розумовою відсталістю виконали завдання на рівні дітей 4-6 років. Адже саме в цьому віці діти найчастіше не володіють принципом збереження об'єктів.

Отримані результати дослідження можуть бути використані у роботі дефектологів та психологів, які працюють з дітьми з розумовою відсталістю. Також дані про особливості процесу мислення можна використати для методичних рекомендацій щодо покращення навчального процесу у роботі з молодшими школярами.

Список використаних джерел

1. Піаже Ж.: теория, эксперименты, дискуссии. – М. : Гардаринки, 2001. – 624 с.
2. Розвиток пізнавальних процесів дитини / Упоряд. : С. Максименко, В. Маценко, О. Главник. – К. : Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
3. Рубинштейн С. Я. Психология умственно отсталого школьника. – М. : Просвещение, 1986. – 170 с.

ВПЛИВ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА НА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОМУНІКАТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Ковтун Валентина

студентка 45 групи

соціально-психологічного факультету

Науковий керівник:

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціальної

та практичної психології **Л.О. Котлова**

Спілкування супроводжує нас кожен день, тому є невід'ємною частиною людського життя. У підлітковому віці, як зазначав Д.Б.Ельконін, провідною діяльністю є спілкування з ровесниками. В цей період активно відбувається процес знаходження спільної мови з однолітками, підлітки обирають для себе друзів. Саме на початку підліткового віку діяльність спілкування, свідоме експериментування з власними відносинами до інших людей виділяються в самостійну область життя. Якщо підліток в цей момент не може знайти своє